

Draaiboek

Draaiboek uitvoering milieuzone 2009

Colofon Dit draaiboek is opgesteld door
SenterNovem

Datum 9 oktober 2009

Status Definitief

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1 WETTELIJK EN BELEIDSMATIG KADER MILIEUZONE	4
1.1. Collegebesluit	
1.2. Verkeersbesluit	
1.2. Beleidsregel ontheffingen	
1.3. Legesverordening	
1.4. Mandaatbesluit SenterNovem voor het verstrekken van langdurige ontheffingen	
1.5. Communicatie Collegebesluit en Verkeersbesluit	
2 INCIDENTELE ONTHEFFINGEN MILIEUZONE	6
2A Voorbereiden uitvoering incidentele ontheffing verlening	
2.1. Ontwikkelen procedure en criteria aanvragen dagontheffingen	
2.1. Opzetten loket voor het aanvragen van dagontheffingen (inclusief helpdesk)	
2.3. Ontwikkelen van een databestand met dagontheffingen	
2.4. Communicatie over procedure aanvraag dagontheffing	
2.5. Plan van aanpak monitoren aanvraag dagontheffingen en buitenlandse vrachtauto's	
2.6. Afstemming met ontheffing verlening op andere beleidsterreinen (bijvoorbeeld parkeerbeleid)	
2B Uitvoeren en bijsturen incidentele ontheffingverlening	
2.7. Afhandelen verzoeken en beantwoorden (ad hoc) vragen	
2.8. Monitoring en evaluatie	
2.9. Indien nodig aanpassen criteria voor incidentele ontheffingen	
3 HANDHAVING MILIEUZONE	8
3A Voorbereiden handhaving	
3.1. Keuze handhavinginstrumenten milieuzone	
3.2. Communicatie over handhaving milieuzone	
3.3. Ontwikkelen software voor berichtenverkeer	
3.4. Instructie voor BOA's (zie Handleiding voor BOA's)	
3B Uitvoeren en bijsturen handhaving	
3.5. Monitoring en evaluatie	
3.6. (Indien nodig) Aanpassen keuze handhavinginstrumenten milieuzone, software of instructies	

Voorwoord

Bij het invoeren en handhaven van een milieuzone komen vele aandachtspunten aan de orde. Om voor gemeenten, die ervoor kiezen een milieuzone voor vrachtauto's in te voeren, inzichtelijk te maken, welke activiteiten achtereenvolgens bij het opzetten van een ontheffingen- en handhavingsbeleid aan de orde komen, heeft SenterNovem een draaiboek ontwikkeld. Dit draaiboek is een checklist voor de praktische uitvoering van de ontheffingverlening en handhaving.

In 2006 hebben gemeenten, bedrijfsleven en het rijk afspraken gemaakt over de invoering van milieuzones voor vrachtauto's. Deze afspraken zijn vastgelegd in een convenant. Momenteel onderzoeken deze partijen de mogelijkheden om in de milieuzones ook eisen te stellen aan bestelwagens en touringcars (uitbreiding afspraken convenant).

Naast de verwachte uitbreiding van het convenant, zal begin 2009, door wijzigingen in de toegepaste bebording, ook de wettelijke basis voor handhaving en ontheffingen veranderen

Deze ontwikkelingen hebben gevolgen voor de inhoud van dit draaiboek. In de loop van 2009 zal SenterNovem daarom dit draaiboek aanpassen.

Niet alle onderdelen van dit draaiboek zijn in detail uitgewerkt. Met name een aantal gemeentelijke standaardprocedures, bijvoorbeeld het doorlopen van het proces naar een verkeersbesluit of de aanpassing van een legesverordening, is niet uitgewerkt. Deze activiteiten worden wel kort benoemd, zodat het overzicht van activiteiten ten behoeve van de uitvoering van een milieuzone compleet is.

1 WETTELIJK EN BELEIDSMATIG KADER MILIEUZONE

Doel: Wettelijke basis voor invoering van milieuzone

1.1. Collegebesluit

Het Collegebesluit betreft de aankondiging van het invoeren van een milieuzone. In dit besluit worden tevens het nut en de noodzaak van de milieuzone beargumenteerd. Tevens kunnen de maatregelen in het kader van een meer efficiënte en schone bevoorrading van de binnenstad in dit besluit worden aangekondigd, evenals de mandatering van SenterNovem om langdurige ontheffingen te verlenen voor de milieuzone (zie 1.5.). Indien de gemeente het Convenant Stimulering Schone Vrachtauto's en Milieuzonering nog niet heeft ondertekend, wordt aangeraden samen met het Collegebesluit ook de Allonge van het Convenant Schone Vrachtauto's en Milieuzonering te ondertekenen.

Overleg met het bedrijfsleven voorafgaand aan het Collegebesluit is noodzakelijk om het invoeringsproces van de milieuzone soepel te laten verlopen. Wanneer in het Collegebesluit en Verkeersbesluit (zie 1.2) op juiste wijze naar dit overleg verwezen wordt, wordt de basis voor bezwaarprocedures geminimaliseerd.

1.2. Verkeersbesluit

Het verkeersbesluit betreft een algemeen zonaal vrachtautoverbod (op basis van bord C7), of een verzameling straten met een vrachtautoverbod (op basis van bord C7), uitgezonderd vrijgestelden en ontheffinghouders.

Overleg met het bedrijfsleven voorafgaand aan het Verkeersbesluit is noodzakelijk om het invoeringsproces van de milieuzone soepel te laten verlopen. Wanneer in het Collegebesluit (zie 1.1.) en Verkeersbesluit op juiste wijze naar dit overleg verwezen wordt, wordt de basis voor bezwaarprocedures geminimaliseerd.

1.3. Beleidsregel ontheffingen

Een beleidsregel ontheffingen vormt de basis voor het verlenen van de incidentele dagontheffingen. De beleidsregel wordt afgestemd met die van andere gemeenten om zo tot uniforme incidentele dagontheffingen te kunnen komen.

Het gaat hierbij niet alleen om de beleidsregel voor incidentele ontheffingen, maar ook voor de langdurige ontheffingen: de beleidsregel omvat dus ook een overzicht van de milieueisen waaraan een vrachtauto moet voldoen om een ontheffing te krijgen van SenterNovem.

1.4. Legesverordening

- tarief voor langdurig ontheffing (€ 0,00)
- tarief voor incidentele dagontheffing (ongeveer € 25,00)

1.5. Mandaatbesluit SenterNovem voor het verstrekken van langdurige ontheffingen

Op www.milieuzones.nl kan men een concept mandaatbesluit downloaden, waarmee een gemeente de bevoegdheden die zij aan SenterNovem, als Centrale Ontheffingverlener Milieuzones, dient te mandateren om langdurige ontheffingen te kunnen verlenen, kan vastleggen.

1.6. Communicatie Collegebesluit en Verkeersbesluit

Via een mailing, de gemeentelijke website en de pers moeten burgers, branche- en belangenorganisaties en de lokale belanghebbenden, zoals ondernemers, winkeliers en bedrijven, tijdig op de hoogte worden gesteld van het Collegebesluit en Verkeersbesluit. Ook kan een gemeente de branche- en belangenorganisaties verzoeken om aandacht te besteden aan het invoeren van de milieuzone in hun eigen organisatie en communicatie.

2 INCIDENTELE ONTHEFFINGEN MILIEUZONE

Doel: Het verstrekken van dagontheffingen

2A Voorbereiden uitvoering incidentele ontheffing verlening

- 2.1. Ontwikkelen procedure en criteria aanvraag dagontheffingen**
Het aanvragen van een dagontheffing moet volgens een vastgestelde gemeentelijke procedure plaatsvinden. Naast deze procedure en criteria zijn een loket, website, databestand, communicatie en een helpdesk randvoorwaarden voor het verlenen van incidentele dagontheffingen.

Aan te bevelen is dat het aanvragen van een dagontheffing bij het loket maximaal 2 minuten duurt en dat de dagontheffing per direct kan worden afgegeven.

- 2.2. Opzetten loket voor het aanvragen van dagontheffingen (inclusief helpdesk)**
Een digitaal loket op een informatieve gemeentelijke website geniet de voorkeur (zie kader). Een centrumloket, telefooncentrale en postadres zijn goede aanvullende mogelijkheden

Beknopt voorbeeld loket dagontheffingen:

Een applicatie op de gemeentelijke website als 24-uurs loket wordt sterk aanbevolen. Voertuigeigenaren kunnen een dagontheffing aanvragen door op de website het kenteken, de gewenste dag en een creditcardnummer (of betalen via iDeal) in te vullen. Aanvragers ontvangen dan een (digitale) dagontheffing retour, indien zij aan de criteria voldoen.

Voor voorbeelden zie gemeente Utrecht en Tilburg:

<http://www.utrecht.nl/smartsite.dws?id=214351> en

<http://82.94.191.229/HaMiZoWeb/>

De gemeentelijke website biedt ook ruimte voor een kaartje met de omvang van de milieuzone, de toegangscriteria van de milieuzone, een overzicht van straten en postcodes in de milieuzone, een overzicht van veelgestelde vragen en antwoorden, informatie over maatregelen ten behoeve van efficiënte en schone bevoorrading van het centrum en een link naar www.milieuzones.nl en www.milieuzones.nl/ontheffingen.

- 2.3. Ontwikkelen van een databestand met dagontheffingen**
De gemeente dient zelfstandig een databestand te ontwikkelen waarin de kentekens met dagontheffingen worden geregistreerd. Aanbevolen wordt om in dit databestand ook te registreren waarom voor het voertuig een dagontheffing wordt aangevraagd en hoe vaak voor een bepaald kenteken een dagontheffing wordt aangevraagd. Per kenteken wordt er maximaal 12x per jaar in een gemeente een dagontheffing verstrekt.

2.4. Communicatie over procedure aanvraag dagonthefing

Burgers, organisaties en bedrijven moeten via een mailing, de gemeentelijke website, de pers en het binnenstadplatform en de daarin vertegenwoordigde ondernemers, winkeliers en bedrijven tijdig op de hoogte worden gesteld van de definitieve omvang van de milieuzone, de criteria, de invoeringsdatum en de procedure voor het aanvragen van dagonthefingen.

2.5. Afstemming met ontheffing- en vergunningverlening op andere beleidsterreinen

Binnen een gemeente worden verschillende ontheffingen en vergunningen verleend, die raakvlakken hebben met het ontheffingenbeleid voor de milieuzone.

Voorbeelden hiervan zijn bijvoorbeeld parkeervergunningen en evenementenvergunningen. Het wordt aanbevolen bij de ontwikkeling van het ontheffingen- en handhavingsbeleid voor de milieuzone af te stemmen met gerelateerd vergunningen- en handhavingsbeleid van de gemeente en het beleid van de gemeenten in de regio. Tevens dient het milieuzonebeleid in overeenstemming te zijn met het gemeentelijk (en indien aanwezig regionaal) distributie- en bevoorradingsbeleid in de binnenstad.

2B Uitvoeren en bijsturen incidentele ontheffingverlening

2.6. Afhandelen verzoeken, beantwoorden (ad hoc) vragen en evt. bezwaarprocedure ontheffingen

In de beginperiode na het invoeren van de milieuzone dienen het gemeentelijke loket voor dagonthefingen, de helpdesk, de BOA-coördinator en de handhavingsadministratie nauw met elkaar in verbinding te staan.

Vragen of problemen bij de uitvoering van de milieuzone kunnen op de volgende wijzen worden uitgezet of opgelost:

1. Neem contact op met een gemeente die al langer een milieuzone heeft ingevoerd;
2. Neem contact op met het Expertisecentrum Milieuzones (ECMZ). Het ECMZ verzamelt vragen en oplossingen en faciliteert in het delen van ervaring en kennis tussen de convenantpartners, contact: Helpdesk.schone.voertuigen@sinternovem.nl;
3. Leg de vraag of het probleem voor aan de vertegenwoordiger van de gemeenten van het Vliegende Keep Team (VKT): Marc Degenkamp, gemeente Utrecht, tel. 030-2863747, M.Degenkamp@Utrecht.nl of de secretaris van het VKT: Diederik Metz, 06-22256927, Diederik.Metz@minvrom.nl;
4. Indien de vraag iets langer op zich kan wachten, kan de vraag of het probleem in gebracht worden als agendapunt bij de werkgroep Milieuzones (secretaris Marjolein Louwerse, Marjolein.Louwerse@minvrom.nl, 070-3394555).

2.7. Monitoring en evaluatie

Met behulp van de informatie van het gemeentelijke handhavingsbestand kunnen gemeenten de naleving van de milieuzone monitoren en evalueren. De convenantpartners streven ernaar deze evaluatie gezamenlijk te verrichten, Daarnaast wordt aanbevolen dat elke gemeente de lokale faciliteiten, werkwijze en effecten evalueert.

3 HANDHAVING MILIEUZONE

Doel: Handhaven van de milieuzone

3.1 Keuze handhavinginstrumenten milieuzone

Afhankelijk van de gewenste pakkans en het financiële budget wordt hierbij een keuze gemaakt tussen handhaving met camera's met kentekenherkenningssoftware en handhaving met behulp van BOA's (Buitengewoon Opsporings Ambtenaar) met of zonder elektronische handcomputers. Bij handhaving met parkeerBOA's is het wenselijk dat formele takenpakket van de BOA's wordt uitgebreid zodat zij ook bevoegd zijn om rijdende voertuigen te handhaven in plaats van alleen stilstaande voertuigen (parkeren of laden/lossen).

Beknopt voorbeeld werkwijze handhaving:

In de beginperiode na het invoeren van een milieuzone volstaat handhaven met BOA's. De wijze van kentekenregistratie en de vergelijking van de geregistreerde kentekens met de kentekens die een ontheffing hebben, kan handmatig plaatsvinden. Het is aan te bevelen om de BOA's uit te rusten met een elektronische handcomputer. Na de beginperiode en het ter beschikking komen van het landelijke milieuzonebord (en evt. verbreding van het convenant naar bestelauto's) wordt bij milieuzones van een behoorlijke omvang aangeraden de handhaving met behulp van automatische nummerplaat registratie en herkenningssoftware te laten plaatsvinden.

3.2. Communicatie over handhaving milieuzone

Via een mailing, de gemeentelijke website en de pers moeten het binnenstadplatform, ondernemers, winkeliers en bedrijven tijdig op de hoogte worden gesteld van de wijze van handhaving in de milieuzone, met daarbij de speciale aandacht voor de 'bewijslast' voor exceptioneel transport, verhuishagens, kermisauto's en circusauto's.

3.3. Ontwikkelen software voor berichtenverkeer (tekst onder voorbehoud, afstemmen met SenterNovem Zwolle)

De software van de elektronische handcomputers van de BOA's of camera's dient zodanig te zijn uitgerust dat de milieuzone hiermee gehandhaafd kan worden. Het invoeren van gegevens kan handmatig plaatsvinden via een toetsenbord, of automatisch via camera en kentekenherkennings-software. De volgende functies zijn hiervoor vereist:

- Een startpagina “milieuzone” (alleen vereist bij elektronische handcomputers)
- Velden voor het registreren / invoeren van:
  - Naam handhaver of nummer camera
  - Datum en tijd
  - Plaats
  - Feitnummer
  - Kenteken
- Een exportfunctie

Indien in bezit van een “cradle” plaatst de BOA de elektronische handcomputer in de “cradle”, waarmee er een verbinding ontstaat tussen de elektronische handcomputer en het gemeentelijke databestand voor dagontheffingen.¹ Indien de gemeenten geen beschikking heeft over een cradle worden de kentekens handmatig ingevoerd in het daarvoor bedoelde databestand.

Het computersysteem leest alle kentekens vanaf de elektronische handcomputers of camera's uit. Op het computersysteem draait software dat de kentekens vergelijkt met de twee databestanden: het databestand landelijke ontheffingen van SenterNovem en het gemeentelijke databestand met dagontheffingen.

Voor het uitlezen van de elektronische handcomputers moet de gekoppelde computer in ieder geval:

- De databestanden van de elektronische handcomputer kunnen opslaan en sorteren;
- De kentekens kunnen vergelijken met het gemeentelijke databestand voor dagontheffingen;
- Een scheiding kunnen maken tussen kentekens die wél en die niet in het databestand voorkomen;
- Van de kentekens die in het databestand voorkomen én die voldoen aan criteria de gegevens wissen;
- Deze kentekens vergelijken met het databestand met langdurige ontheffingen en bijzondere voertuigen van SenterNovem vergelijken;
- Een scheiding kunnen maken tussen kentekens die wél en die niet in het databestand voorkomen;
- Van de kentekens die in het databestand voorkomen en die voldoen aan criteria de gegevens wissen. Van de kentekens die niet voldoen overgaan tot het opleggen van een sanctie door middel van het opstellen van een proces-verbaal.

Alle kentekens van vrachtauto's die zich onterecht in de milieuzone bevonden worden bewaard, de overige kentekens worden verwijderd uit het systeem.

---

¹ Een cradle is een aan een computer gekoppeld apparaat waarmee een elektronische handcomputer of gsm kan worden aangesloten; ook wel docking cradle genoemd.

Een tweede softwarepakket exporteert alle kentekens van de overtreiders naar TOBIAS. Deze export stuurt het computersysteem naar de politie of het OM.

Het databestand van SenterNovem komt beschikbaar met behulp van een applicatie die speciaal voor de gemeenten wordt ontwikkeld. Met behulp van deze applicatie kan een gemeente iedere dag via een beveiligde internetverbinding het meest recente databestand raadplegen.

3.4. Instructies voor BOA's

De BOA's die met een nieuwe taak als handhaver van de milieuzone worden uitgerust dienen daarvoor een mondelinge training en schriftelijke handleiding te krijgen. Een algemeen voorbeeld van een handleiding staat op www.milieuzones.nl onder publicaties.

3.5. Monitoring en evaluatie

Met behulp van de ervaringen van BOA's en het interne gemeentelijke apparaat dient iedere gemeente haar handhavingsbeleid te monitoren en te evalueren. De convenantpartners streven ernaar van deze ervaringen te leren, zodat de handhaving met behulp van BOA's wordt geoptimaliseerd.

3.6. (Indien nodig) Aanpassen keuze handhavinginstrument

Sommige gemeenten zullen in de loop van 2009 overgaan van handhaving met BOA's naar handhaving met camera's. Het aanlooptraject naar handhaving middels camera's wordt door het ECMZ gefaciliteerd en begeleid, en ervaringen worden waar mogelijk gedeeld.